

Nummer 3.2 - september 2016

De Natuurkijker

Nieuwsblad van IVN en KNNV Amersfoort e.o.

De Olifantslurfvaren in Vathorst is op Waarneming.nl de tweede vondst in Nederland

Van de redactie

Vanwege het symposium Bouwen voor Muurplanten, dat Floron en de gemeente Amersfoort op 6 oktober verzorgen, moest de actuele vondst van een zeer zeldzame varensoort in Vathorst natuurlijk tijdig in De Natuurkijker worden vermeld. Noblesse oblige...

Daarom hier alweer een nieuwe editie van De Natuurkijker.

Het symposium is overigens bestemd voor mensen die beroepsmatig meer op de hoogte moeten komen van de bescherming van muurplanten. Daar onder stadsecologen, ecologische adviesbureaus, architecten en aannemers.

Olifantslurfvaren in Vathorst

Door Joop de Wilde

Op de kademuren van Markenhaven in Vathorst is de zeer zeldzame varen *Dryopteris cycadina* gevonden. Officieel heeft de varen geen Nederlandse naam maar in kringen van leveranciers van tuinplanten wordt hij wel de Olifantslurfvaren genoemd. Als een jong blad van de varen zich ontrolt zou het lijken op een olifantenslurf.

Eind augustus belde de redactie van Vroege Vogels TV. Zij waren van plan een serie korte onderwerpen te maken over opmerkelijke gebeurtenissen op het gebied van flora en fauna binnen de stedelijke bebouwing.

Ze wilden graag aandacht besteden aan de muurvarens in de wijk De Laak binnen Vathorst. Normaal moet een muur twintig tot dertig jaar eroderen voor er sprake kan zijn van begroeiing door muurplanten. In Vathorst gebeurt dit al binnen tien jaar.

In 2014 vroeg de stadsecoloog van de gemeente Amersfoort, Renée van Assema, aan de werkgroep Wilde Planten van de KNNV Amersfoort e.o. om onderzoek te doen naar de groei van varens in Vathorst. De resultaten van dit onderzoek werden in januari 2016 gepubliceerd (*).

Vroege vogels

Bij de voorbereiding voor de opnamen van Vroege Vogels viel mijn oog op een varen die ik niet onmiddellijk op naam kon brengen. Qua uiterlijk had de plant een klein beetje weg van een mannetjesvaren of deed het mij heel even denken aan een eikvaren. Het was slechts één plant met twee bladeren. Onderdelen meenemen naar huis voor nader onderzoek was dus uitgesloten. Plat op de buik liggend op de kademuur kon de plant goed worden bekeken.

De varen was rijkelijk bedekt met sporenhoopjes. Deze hadden geen dekvliesjes. Dat bracht mij tot de conclusie dat het geen varen uit de niervarenfamilie kon zijn. Deze familie waar ook de mannetjesvaren, de stekelvaren en de naaldvaren toe behoren hebben niervormige dekvliesjes over de sporenhoopjes. Maar welke varen was het dan wel?

Varendeskundige

Een beschrijving van de varen met enkele foto's heb ik vervolgens opgestuurd naar Harry Roskam, een varendeskundige die verbonden is aan Naturalis in Leiden. Zijn antwoord kwam snel: "Leuke vondst. Het is wel een *Dryopteris* (niervarenfamilie) een *Dr. cycadina* uit Oost Azië. Dat er geen dekvliesjes meer opzitten kan gebeuren als de sori overrijp zijn en de sporen dus gevlogen. De sori degradeert en het dekvliesje valt af. Ook zijn er uitzonderingen - zoals zo vaak in de natuur - en heeft één *Dryopteris* soort geen dekvliesjes. En dat is nu precies bij deze soort het geval. Op waarneming.nl staat één vondst. Ik zou deze daar zeker ook vermelden."

Rijke kademuur

Met de vondst van deze Olifantslurfvaren op de muren van Markenhaven groeit deze kademuur uit tot een van de rijkste kademuren van Amersfoort als het gaat om muurvarens.

Er groeien nu Olifantslurfvaren, Mannetjesvaren, Mannetjesvaren (tuin-variant), Tongvaren, Tongvaren (tuinvariant), Stijve naaldvaren, Zwartsteel, Smalle ijzervaren, Steenbreekvaren en Muurvaren. Toch opmerkelijk, zoveel soorten op één muur.

(*) Het rapport Inventarisatieonderzoek muurvarens en zaadplanten Wijk Vathorst – Deelgebied De Laak Amersfoort kan worden gedownload via de website van de KNNV, Afd. Amersfoort e.o. of via de website van de Stichting Floron – hoofdstuk muurplanten.

Colofon

De Natuurkijker is het gecombineerde blad van de KNNV en het IVN Amersfoort en omstreken.

Het blad verschijnt op papier en digitaal op 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 december, en tussendoor wanneer er iets is te melden, maar dan alleen digitaal.

Redactie: Kees Quaadgras

E-postadres:

redactie.natuurkijker@gmail.com

Het IVN is erkend als ANBI.

De oude e-postadressen met daar in de namen van Konvo en Uitloper blijven vooralsnog bestaan, maar worden te zijner tijd verwijderd. Het is handig om nu direct de wijzigingen in je eigen adressenbestand op te nemen.

De redactie streeft er naar namen van fotografen bij foto's te vermelden. In de praktijk lukt dat niet altijd. Wie zich te kort gedaan voelt gelieve contact op te nemen, zodat er alsnog naamsvermelding kan worden toegepast.

